

Štampa vsak četrtrek in
večja s poštno vredn.
v Mariboru s pošiljanjem
na doma celo leto 25 din.,
pol leta 12.50 din., četrta
6.50 din. Izven Jugoslavije
46 din. Naročnina se pošlje
na upravitelstvo "Sloven-
skega Gospodarja" v Ma-
riboru, Koroška cesta 5.
Lisi se dopušča do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje vnaprej.
Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Roko-
pisal se ne vračajo. Upravi-
ništvo sprejema naročila,
inserate in reklamacije.
Cene inseratov po dogo-
voru. Za večkratne oglaš-
evanje primeren popust. Napisne
reklamacije so poštne-
proste.
Čekovni račun pošilja
uradna Ljubljana št. 18.48.
Telefon interurban št. 113.

35 številka

MARIBOR, dne 16 avgusta 1928.

57. letnik.

Dr. F. K. L.

Katoliški shod.

Le še dober teden nas loči od V. katoliškega shoda. «Slovenski Gospodar» je v zadnji številki objavil po-
droben spored, ki priča, kako obsežno in važno delo se
ima izvršiti na shodu. Mnogolično je človekovo udej-
stvanje, vsaka njegova panoga ima svoja pravila in
je v gotovem pogledu avtonomna, toda vsemu delu je
lastno to, da ga izvršuje človek kot človek, t. j. kot raz-
umno in s svobodno voljo obdarjeno bitje, ki ima kot
tako za svojo vest najvišje zakone, in to so versko-nra-
vna načela, ki dajejo neposredno ali posredno smer
vsemu našemu delu. Ona posvečujejo človeško delo, ga
spajajo v celoto, ustvarjajo harmonijo v raznoličnosti,
izenačujejo nasprotstva, so vez v notranjem življenju
posameznika in v življenju družbe. Iz tega je razvidno,
da je

katoliški shod potreben,

ker je potrebno pregledati vse mnogolične naloge, ki jih
imamo kot posamezniki in kot člani družbe, in preso-
diti, kako naj rešujemo te naloge v smislu katoliških
versko-nravnih načel. Le pogledajte spored posvetovanj,
ki so bodo vršila v odsekih v ponedeljek in torek, dne
27. in 28. avgusta. Koliko vprašanj, eno važnejše kot
drugol In vse to so vprašanja, ki zadevajo svet, ki jih
je treba motriti z versko-nravnega stališča! Kdor bi
mislil, da je katoliški shod nepotreben, bi samo doka-
zal, da še o vseh teh vprašanjih nikdar ni resno raz-
mišljal in se zato tudi ne zaveda njih teže.

Velike so naloge, ki jih imamo vršiti v življenju
kot zasebniki, kot člani Cerkve, kot sinovi naroda, kot
državljeni. Zato je treba vztrajnosti, za vztrajnost pa

svetega navdušenja.

In tega si hočemo dobiti na katoliškem shodu. Tam
bomo videli, kako se dajo vsa težavna vprašanja na
temelju večno veljavnih načel naše katoliške vere za-
dovoljno rešiti v prid posameznikom in skupnosti. Ob
enem po bo katoliški shod pokazal, kakšna silna ar-
mada nas je, ki imamo isto prepričanje, delamo v isti
smeri in ta pogled podžiga nam pogum.

S shodom v Ljubljani pa še ni vse opravljeno. Po-
glavitna stvar pride, in to je

delo po smernicah, ki jih bo katoliški shod začrtal.

Govori, referati, resolucije kat. shoda morajo biti
po shodu predmet razprav in razmišljanj v vseh na-
ših raznih organizacijah, da postanejo skupna dru-
štvena last in življenska sila. Na delo krščansko: Z Bo-
gom za narod!

V soboto teden se bodo začele v Ljubljani zbirati
množice. Naj napolnjuje vse zavest, da se zbirajo za ve-

liko delo; naj duh Kristusov vodi posvetovanja katoli-
škega shoda, naj božji blagoslov spremlja naše poznejše
delo, da bo uspevalo v pravi blagor posameznikov, v
srečo slovenskega naroda in jugoslovanske domovine.

Ministerske izjave.

Večina vladnih članov je na počitnicah in nič se
prav ne ve, kje je ta ali oni. Pašič se je posebno skrito
in tajno odpeljal iz Beograda. Napovedal je bil mini-
strsko sejo, ko so pa pozvani ministri prišli, je bil Pa-
šič že bogzna kje in nadomestoval ga je prometni mini-
ster dr. Velizar Janković. Da bodo ministrske počitnice
še bolj tajne, so par dni po Pašičevem odhodu začeli
govoriti po Beogradu o nekem poskusu atentata na
Bledu, ko se je to izkazalo kot izmišljeno, pa o važnih
konferencah, ki naj bi jih imel Pašič v Parizu in v
Lozani. Pašič je tiho odšel in vse je sedaj tiho glede
njegovih počitnic.

Zunanji minister

Je pa dal pred svojim odhodom razne izjave glede zu-
nanje in notranje politike. Najprej je povdarjal, kako
soglasnost in slogu je pokazala mala antant, to je Češka,
Rumunija in Jugoslavija na konferenci v Sinaji. Glavni
predmet te konference je bila Madžarska. Angleži
ji hočejo izposlovati mednarodno posojilo in dr-
žave male antante so morale k temu zavzeti svoje sta-
lišče. Če Angleži nekaj hočejo, potem to tudi izvedejo
in tako so države male antante hočeš-nočeš-moraš so-
glašale s tem, da se mednarodnega posojila Madžarski
ne da preprečiti in da se bodo morale vojnoškodnin-
ske terjatve postaviti na drugo mesto. Z lepimi besed-
dami o soglasju hoče minister očividno prikriti, da
smo med dvema stoloma in da je v sami mali antanti
več različnih želja kot pa skupnih. Češki in Jugoslaviji
bi bila dobra močna Rusija, Rumuniji pa ravno nara-
be. Veliko vprašanje je nadalje, kakšna skupnost vla-
da med Jugoslavijo in Rumunijo v pogledu na politiko
Italije in kako se vjemajo nazori glede Bolgarije ter
kako bi se obnašali ti dve državi, če se z obnovo Tur-
čije načne kakšno koščljivo vprašanje na Balkanu. Zu-
nanji minister se mora zavedati, da vodi Angleži
drugačno politiko kot pa Francozi in da se bo treba
odločiti za London ali pa za Pariz. Kaj pomagajo vse
lepe in doneče zunanje politične izjave, minister bi si
jih lahko prihranil in boljše in koristnejše bi storil,
če bi se že vendar enkrat začel ravnati po narodu in po
njegovih pravih zastopnikih. Dobil bi najboljše na-
svete, kakor je n. pr. dr. Korošec, da naj se namreč
naša vlada nikamor preveč ne veže, dokler je še vse
nesigurno. Kaj morejo male in na vse strani odvisne
države storiti drugega nego da v pravem času uganejo,

kdo utegne prevladati in se, ko treba, brž na njegovo
stran postaviti, dotedaj pa čakati in previdno prežati
na pravi trenutek?

Pa kako naj minister dobro krmari v svetovni po-
litiki, ko pa lastno državo deli na Srbijo in na «nove
kraje» ter trdi, da ti novi kraji nimajo političnega raz-
uma in politične vzgoje ter da so polni avstrijskega du-
ha. To je izjavil minister takoj po konferenci z držav-
niki Rumunije, ki ima tudi «nove kraje», in Češke, ki
je sploh iz samih novih krajev in bi morala biti po
beograjskem mnenju polna avstrijskega duha. Razum-
ljivo je, da je taka izjava, ki proslavlja Srbijo ter pod-
cenjuje vse, kar ni srbsko, škodljiva najprej naši dr-
žavi, potem pa dobrim odnosom v mali antanti in
bolje bi bilo, če bi tudi zunanji minister lepo tiho odšel
na počitnice.

Notranji minister

Je pa v Beogradu in daje tudi izjave. Najprej je zatrdil,
da se naše notranje razmere boljšajo od dne do dne.
Na čem to opazuje, nam ni znano. Povedal je sicer, da
se je po južni Srbiji že veliko komitov ali razbojnikov
predalo oblasti, pozabil pa omeniti, da vene ali razpisi
na hajduške glave silno rastejo in da so pri mnogih
poskočile od 5000 kar na 50.000 dinarjev, pozabil je na
špijone, ki se v Beogradu in po južni Srbiji razkrivajo
v vedno večjem številu in mesto da bi obsodil brato-
morno strast, katero so temni in plačani elementi za-
sejali med mladino, še povdarja, da je naša mladina
zelo navdušena — en del v Orjuni, drugi v Srnao (srbski
nacionalisti), tretji v Hanao (hrvatski nacionalisti),
— a da bi bilo še najbolje, če bi se vsi navdušeni
omladinci, katerim mi pravimo fašisti, skupno in slož-
no navdušili — za kraljevino SHS. Minister govori o
državi, misli pa na vlado in največ so pač oni vredni,
ki so navdušeni za vsako protiljudsko vlado, pa naj-
sibo radikalno-demokratska ali pa samoradikalna.

Drugi ministri

pa ne dajejo izjav, temveč izvršujejo na tihem priprav-
ljene protiljudske nakane. Tako dobimo do 100odstotno
podražitev železniških tarifov, dane obljube se brezvest-
no kršijo in teptajo ena za drugo, lačnim se grozi z
bajoneti, izdajalci pa dobivajo vedno večje nagrade.
Tako se dela, ministri pa dajejo izjave, kot bi bilo vse
v največjem redu in zadovoljstvu, beograjski politiki
pa v vsakem oziru prvi in najsposobnejši na svetu. Mo-
goče res tako mislijo ter sami sebi to verjamejo, a naj-
večji revež je ta, ki sam sebe vara. Naši ministri bi se
pač lahko iztreznili, saj čujejo že od vseh strani resne
opomine in nasvete. Tako je neki svetoznani pisec in
novinar primerjal Češko in našo državo ter izjavil, da
so na Češkem najsposobnejši na krmilu, pri nas v
Jugoslaviji pa v opoziciji ali pa tako potisnjeni na

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje).

Sarraška četa je bila že vsa zunaj v puščavi. Ka-
mele so stale v zaledju, po štiri skupaj privezane, vojaki
pa so ležali razkropljeni v dolgi redki črti in krožki
sivkastega dima so spremljali prasketanje pušk, kate-
remu so beduini malomarno in brezuspešno odgo-
varjali.

Toda gruča dervišev in dolga vrsta sarraških strel-
cev ni bil glavni predmet zanimanja za naše gledalce.
Daleč zunaj v puščavi so jezdili trije eskadroni ka-
melarjev iz Wadi Halfe —. Naglo so prišli bliže in v
primerni oddaljenosti se je vsa kolona razgrnila v ob-
sežen polkrog. Derviši so bili med dvema ognjema.

«Glejte, glejte!» je vzkliknil polkovnik in kazal na
dervise.

Njihove kamele so vse hkrati poklekile, derviši
so poskakali v pesek. Vsem na čelu je bil vitek, ponosen
Arabec, ki ni mogel biti nihče drug ko Ali Wad Ibrahim.
Za trenutek so ga videli, da je klečal in molil. Nato pa
je vstal, vzel neko reč izpod sedla in jo prenišljeno raz-
prostrl po pesku ter stopil nanjo.

«Pogumen mož!» je dejal polkovnik. «Stopil je na
svojo ovčjo runjo —!»

«Kaj pomeni to?» je vprašal Stuart.

«Vsak beduin ima ovčjo runjo pri sebi na sedlu»,
je razlagal polkovnik. «Če vidi, da je njegov položaj
brezupen, pa je vkljub temu odločen, se boriti do smrti,
tedaj vzame svojo runjo, stopi nanjo in se bori, dokler
ne pade —. Borili se bodo, kolikormogoče drago bodo
prodali življenje, pa genili se ne bodo z mesta.»

Krvava igra spodaj na peščenem pozorišču se je
naglo bližala koncu. Od vseh strani so pokale puške na
neuklonljive beduine, krog dima in ognja jih je ob-
dajal. Odgovarjali so, kolikor so mogli. Mnogo jih je
že ležalo mrtvih v pesku, kar pa je bilo še živih, so

neustrašeno in mirno vlagali naboje in streljali. In
dobrih dvanajst kamelarjev je ležalo v pesku in pri-
čalo, da zmaga Egipčanov ne bo po ceni.

Pa bojni rog je zapel pri serraški četi in drug v
četi iz Halfe mu je odgovoril. Napadaleci so se strnili v
eden sam obsežen krog. Še enkrat so zagrmle puške
in z divjim krikom, ki so ga prinesli seboj iz notranje
Afrike, so se pognali Sudanci z bajoneti na dervise.

Za nekaj časa ni bilo videti druga ko divji klopčič
ljudi, dvignjena puškina kopita, sulice in bleščeče se
bajonete. Gost prah je zakril pobesnelo klanje.

Pa spet je zapel rog, Egipčani so odstopili, se na
mah uredili —. In sredi velikega kroga so ležali na svo-
jih ovčjih runjah pogumni beduini, mrtvi do zadnjega.

Devetnajsto stoletje se je maščevalo nad sedmim.

Z grozo na licih, pa z očmi polnim drhtečega za-
nimanja so zrle ženske na strašni prizor. Sadije in nje-
na teta sta jokali druga ob drugi. Polkovnik se je obrnil
k njima, da bi ju pomiril, — pa usta so mu molče ostala
odprta, ko je zagledal obraz gospe Belmontove. Bled je
bil in trd kakor iz marmorja izklesan in njene velike
oči so bila nepremične, kakor zamaknjene —.

«Za Božjo voljo — kaj vam je?»

Mesto odgovora je pokazala po puščavi.

Daleč zunaj, mnogo milj daleč onstran bojnega
polja, se je premikala drobna četa jezdecev.

«Za Boga — res! Nekdo prihaja! Kdo bi utegnil
biti —?»

Vsi so napenjali oči pa razdalja je bila še prevelika
in druga niso videli, ko da so jezdeci moški in da jih
je kakih dvanajst.

«To so tisti vragovi, ki so ostali z našimi prijatelji
pod drevejem», je pravil Cochrane. «Drug ne more biti.
Eno tlažbo imamo — uiti ne morejo več! Naravnost
v levovo žrelo gredo —.»

Pa gospa Belmont je še vedno strmela ven v pu-
ščavo, kakor odsotna —.

Hipoma se je zgenila, krik se ji je izvil iz prsi, ro-
ke je vrgla kvišku —.

«Naši so —!» je zavpila. «Naši so —! Polkovnik,
naši so! — O gospodična Adams, naši so —!»

Kakor znorela je divjala po vrhu, oči so se ji sve-
tile kakor otroku ob božičnem drevesu.

Niso ji hoteli verjeti. V toliki razdalji ni bilo mo-
goče razločevati oseb. Pa gospa Belmontova je gledala
v puščavo z ljubečimi očmi žene, vsa njena duša je le-
žala v tem pogledu, vse njeno srce, in ljubezen ima
bistre oči —.

Zdirjala je po skalah k svoji kameli in še dolgo je
trajalo, dokler ni končno tudi polkovnik zapazil, kaj je
prineslo ljubeči ženi veselo novico iz daljne puščave —.

V gruči jezdecev so se bleščale tri bele pike — in te
niso mogle biti druga ko slannati klobuki Evropejcev.

Naglo je prihajala četa bliže in ko se je spravljal
polkovnik s svojimi spremljevalkami, da pobiti priš-
tecem napreti, so razločno spoznali med njimi svoje tri
tovariše: tovariše: Belmonta, Fardeta in Stephensa in
za njimi dragomana Mansurja ter ranjenega sudans-
kega vojaka. Spremljal pa jih je nekdanji egiptovski
topničar Tippy Tilly in z njim so bili njegovi ljudje —.

Belmont je pohitel v naročje svoje žene, Fardet pa
je pograbil podpolkovnika za roko.

«Živijo Francija! Živijo Angleži! Vse se je dobro
izteklo, kajne, polkovnik! Živijo križ in krščanstvo —!»

Tudi Cochrane je bil vesel toliko seve, kolikor mu
je pripuščala njegova hladna anglosaksonska narava.
Z rokami sicer ni mahal kakor Fardet, pa nervozno in
krhajoče se je smejal, kar je bilo pri njem znamenje,
da je do skrajnosti ginjen.

«Moj ljubi prijatelj, preklicano sem vesel, da vas
spet vidim vse skupaj! Prepričan sem že bil, da ste iz-
gubljeni. Nikdar v življenju nisem bil bolj vesel — Pa
kako je to prišlo?»

«To je vse vaše delo!»

«Moje —?»

«Da, prijatelj! In jaz sem se prepiral z vami, — jaz
grdi nevhvaležni!»

«Pa kako sem jaz vas rešil?»

(Koniec prihodnjič.)

stran, da ne morejo zaježiti korupcije, ki razjeda celo državo.

Potem laži bi radi iz groba.

Bivšega slabostojnega ministra Pucelja še vedno peče ter grize, da je zlezel še edino le on kot žalostni preostanek Samostojne v narodno skupščino. Ne more pozabiti onih blaženih časov, ko je ministrom, bil toliko časa pri polnih vladnih koritih, sklepal pogodbe, ki so samo njemu nosile, prevažal nemške vole ter krave itd. Vsi ti blaženi časi so minuli za Pucelja in Samostojno, ljudstvo je obsodilo pri zadnjih volitvah oba.

Potisnjen čisto v stran, si daje g. Pucelj duška svoji onemogli jezi v «Kmet. listu». V vsaki številki vali krivdo novih davkov, vojnega zakona in drugih bremen na Jugoslovanski klub, ki je od prvega sestanka parlamenta po zadnjih volitvah v najostrejši opoziciji. Vse to g. Pucelj zna, a vedoma laže po svojem listu v upu in nadi, da mu bodo ljudje verjeli in se zopet oklenili njegove propadle Samostojne.

Po lažnjivi pisavi «Kmet. lista» bi bil torej Jugoslovanski klub kriv vseh bremen, ki se bodo potem novih zakonov razlila po državi, a seve pri tem pa skrbno zamolči, da so pravi očeti teh novih srbijansko-centralističnih bremen krivi samostojni poslanci, ki so za Pašičeve pare glasovali za nesrečno ustavo in s svojimi glasovi prodali tudi Slovence centralističnemu vijaku.

Nam je še v živem spominu, kako je poročal «Kmetijski list» o zadnjem obnem zboru Samostojne, ki se je vršil pred volitvami v Ljubljani. Ob tej priliki je govoril tudi bivši samostojni poslanec Rajer in med drugim izrekel: «Zgodovina bo beležila, da smo ravno samostojni poslanci glasovali za ustavo in s svojimi glasovi pripomogli k sprejetju ustave.»

Resnico je govoril g. Rajer, zgodovina Slovencev bo desetletja beležila samostojno prodajo Slovenije in ubogi slovenski kmet bo leta in leta pri plačevanju od centralizma izvitih davkov dvigal pesti proti kupljenim samostojnim izdajicam.

Temelj in vir vsega zla, ki je in še bo prišlo nad Slovence, je vidovdanska ustava, ki izroča posamezne pokrajine na milost in nemilost centraliziranemu davčnemu izžemanju in sooče te ustave je g. Pucelj s svojo samostojno poslansko gardo. Ko so naši poslanci pred sprejemom ustave se v zbornici zaganjali v posamezne člene in opozarjali na gorje in zlo, ki nas čakata, ako se bo ustava sprejela, so se samostojni rogali, glasovali za vsak člen ustave v oni obliki, kakor so ga predložili radikalni in demokrati; a danes, ko se izpolnjujejo žalostne napovedi naših poslancev, pa bi radi svojega nesrečnega otroka zatajili in zvrnili krivdo na one, ki so se na vso moč borili od začetka do danes, da bi postavili Slovenijo na čisto samostojne gospodarske noge.

G. Pucelj in «Kmet. list» računata pri svoji vedoma lažnjivi pisavi na nerazsodnost ljudskih mas, pa se motita. Ljudstvo zna iz lastne skušnje presoditi zlo centralizma, ki je tudi dete Samostojne, in med avtonomijo, za katero se je in se bo boril Jugoslov. klub, pa če tudi bo ta borba dolgotrajna.

Slovenska javnost je nadalje čisto prepričana: če bi bil otel g. Pucelj iz zadnjega volilnega boja samo še dva tovariša, bi zopet sedel s Pašičem za ministrsko mizo in bi glasoval za vse, kar bi mu predložili radikalni. Saj še sedaj, ko je g. Pucelj prisiljen opozicijski, se je ravno tedaj, ko je šlo v zbornici za kritiko kmeta zadevajajočih novih zakonov, prenašal ude svojega rojstva po Kranjskem, namesto da bi bil v zbornici. G. Pucelj se še danes ne bi rad zameril Pašiču, ker še vedno upa na skupno ministromanje z njim. Kadar pa je govoril g. Pucelj po volitvah v zbornici, pa se je vedno zaletaval v zahteve našega kluba, a krtačenja vladnih naredb in zakonov pa se je skrbno ognil, dobro se zavedajoč, da bi ga g. Pašič udaril po zobeh, ako bi se drznil napadati to, za kar je sam navdušeno glasoval s svojimi poslanci, ko je šlo za temeljni vir vsega zla — za centralizem.

Pa saj še «Kmet. list», Pucelj in Mermolja danes gladijo nesrečni centralizem, kjerkoli morejo.

«Kmet. list» stoji še danes na temelju Pašič-Pribičevićevega narodnega in državnega edinstva, gospod Mermolja pa je stalni članek zloglasnega lista «Orjuna» in «Slov. Narod», ki se oba najbolj pehata za centralizmom. «Kmet. list» pomaga širiti sokolstvo in orjunstvo, ki sta vendar obe najbolj hlapčevski organizaciji za Pašičem največjega centralista — Pribičevića.

Ljudski glas, božji glas! Resnico tega reka sta okusila Pucelj in «Kmet. list» pri zadnjih volitvah, ko je ljudstvo samo za vedno obsodilo samostojno izdajstvo in ta obsodba se ne da izbrisati s par lažmi, ki se jih natisne in potem časopisa vrže med narod. Enkrat od ljudstva obsojen, za vedno pokopan, to si naj zapomni g. Pucelj, ko maže in širi svoje slabostojne laži po «Kmet. listu».

Narodne in državne edinstvo — gospodarstvo pa rakovo pot.

Vsak kmet, vinogradnik in viničar čuti, že danes več kot dovolj na lastni koži ter žepu, da so v gospodarskem oziru morda na slabšem kot pred vojno. Da je naša trditve res dejstvo, treba vzeti samo v roke kak večji, med kmetiskim ljudstvom razširjen list in v delu za inserate lahko čitamo cele stolpice na dolgo: tu in tam posestvo na prodaj, vinograd, hiša, viničarija itd. Pred dvema letoma je kedo zastoj iskal v vino- ter

žitorodnih krajih, da bil bi kupil kako posestvo, ni ga bilo: kmet in vinogradnik sta se tesno oklepala posesti. Ako nadalje pogledamo v posojilnice in hranilnice, povsod sami dolgovi, denarja že ni več, a ljudje vedno iščejo novih denarnih kreditov. Še nekaj časa in slovenski posestnik svoje posesti ne bo več ponujal na prodaj prostovoljno, ampak pel mu bo prisilni boben.

Krivci gospodarskega propadanja.

Temu žalostnemu gospodarskemu stanju pa si kmet ni tolikanj kriv sam, ampak glavna krivda so neizprosnosti davki, draginja, zastoj v prodaji pridelkov in popolna brezbriznost beograjske vlade napram gospodarskemu propadanju kmetijskega stanu.

Od kar je stopil naš Jugoslovanski klub v opozicijo, smo imeli skoro same Srbijance ministre, izvemši g. Pucelja, ki se je pa glede izrabljanja državne blagajne v strankarske in osebne namene razumel ravno tako dobro kot kak radikal ali demokrat in baš to, da so vedno sami Srbijanci ministri za finance, trgovino in poljedelstvo, je največ pripomoglo, da je že tudi skoro vsak slovenski kmet gospodarsko izžerpan.

Brezbriznost vlade glede vinogradništva.

Da je res brezbriznost srbijanskega ministromanja kriva slabega gospodarskega položaja, naš že mora o tem poučiti dejstvo, da Srbi na primer nimajo nobenega zanimanja za povzdigo vinogradništva, ki tvori na Sl. Stajerskem glavni vir vseh dohodkov.

Res najdemo tudi v stari Srbiji nekaj vinogradov, a to je napram prečanskemu vinogradništvu tako malenkostno, da niti v poštev ne pride. In česar človek ni prav za prav niti vedel, še manj se za to zanimal, ali se s tem pečal, za to se tudi kot minister ne bo brigal.

Koliko sestankov so že imeli od ujedinenja do danes naši vinogradniki in kako pametni sklepi so se sklenili pri teh prilikah glede izvoza naših vin, podpiranja vinogradništva od strani vlade, vse te spomene so romale v Beograd, a tamkaj so zadele na sama gluha ušesa. Koliko so tudi naši poslanci govorili in rotili vlado v zbornici, naj vsaj nekaj stori za izvoz naših vin, srbijanski tovariši so jih poslušali in kimali, a storilo se ni tozadevno od papirnate Puceljeve vinoizvozne pogodbe v Čehoslovaško pa do danes prav nič. — Vinogradnik ne more vina prodati v inozemstvo, domači konzum je pri vinski preobilici seve premajhen, vinogradniki plačujejo ogromne pridelovalne stroške, a so takorekoč prisiljeni vino izpiti sami. Radi ravno kar omenjenega žalostnega dejstva pa se že polasča naših vinogradnikov krogov obup in je že povsod opažati brezbriznost pri obdelovanju vinogradov. Vinska kriza se vedno bolj pogloblja in beograjskim centralistom je še najbrž to po volji.

Nekaj iz živinskega trga.

Stara Srbija se je v predvojnem času pečala samo z živino- in svinjerejo in ti dve gospodarski panogi še tvorita tudi danes glavni vir dohodkov srbijanskega seljaka. Za izvoz živine in svinj iz južnih pokrajin pa se zanima beograjska vlada in gre tozadevno kolikor mogoče na roko raznim izvoznim firmam v Beogradu, Novem Sadu itd. Izvoz živine in svinj pa centralna vlada radi tega tako vneto podpira, ker so pri teh izvoznih družbah več ali manj udeleženi ministri, njihova zlahta kot na primer Pašičev sin Rade, in znanci, ki znajo vsako ministrsko uslugo dobro pomazati z denarjem.

Naš slovenski živinorejec pa proda svojo živo blago le po večini na domačih sejmiših in nima pri tem njegovega skoro danes še edinega izkupičku centralna beograjska vlada prav nobene zasluge.

Iz žitnega trga.

Nadaljni vir dohodkov našega poljedelca bi naj bili tudi razni poljski pridelki. Glede izvoza raznih žitnih vrst, krompirja, fižola itd. pa Slovenija za večje količine ne pride v poštev, ker se to, kar se pridelava na posestvu, po večini porabi doma.

Kar se tiče žitnega bogastva pridejo pri nas v poštev le: Slavonija, Banat, Bačka, Srem ter Vojvodina. In kako bo letos z izvozom iz teh žitorodnih pokrajin, pa vam to opisuje zagrebški list «Der Morgen» takole:

Druga leta je bil ravno mesec avgust merodajen z ozirom na žitno trgovino. Mlini in velike izvozne tvrdke so delale v tem času velike nakupe in producenti so žito vozili na trg. To leto pa je v tem oziru čisto drugače. V žitni trgovini je nastal zastoj, ki je nekako ohromil vsako trgovinsko živahnost. Žitna borza v Novem Sadu, ta glede določevanja žitnih cen največji in najvažnejši žitni trg v naši državi, dela dnevno s smešno malenkostnimi količinami, dnevni promet se giblje samo med 35—40 vagoni. A treba pa tudi pibiti, da bo žitni promet še manjši, ker manjkajo od strani producentov ponudbe, mlini ter izvozniki pa se tudi vzdržujejo nakupa.

Ta zastoj v žitni trgovini meseca avgusta je nekaj nenavadnega in je vse iznenadil.

O vzrokih zastoja na žitnem trgu piše isti list sledeče: Poljedelci v južnih pokrajinah ponujajo sedaj samo toliko žita na prodaj, da lahko krijejo z izkupičkom svoje dnevne potrebe in izdatke. Bogati poljedelci v južnih žitorodnih krajih pa držijo svoje žito, ker smatrajo dosedanje žitne cene za previsoke in trdijo, da cena ne odgovarja notranji vrednosti dinarja. Se nočejo ravnanj po denarnem kursu, kakor ga narekuje curiška borza iz Švice, ampak bodo čakali s prodajo tako dolgo, da bodo poskočile žitne cene tako visoko, da bodo popolno ma krile pridelovalne stroške in ostale na tej višini, kot stoje cene za važne industrijske izdelke in potrebščine.

Povprečna cena za pšenico se giblje sedaj v Bački med 13—14 K, a poljedelci hočejo s prodajo robe čakati tako dolgo, da jo bodo lahko oddali po 18—20 K en kilogram.

S tem čakanjem s prodajo pa imajo kot producenti tudi prav; kajti cene za poljedelsko orodje ter stroje, katere si mora nabaviti kmet v jeseni, niso padle in tudi ne bodo. Poljedelec se boji izgube in drži danes svoje žitno blago ravno tako trdovratno kot svojčas denar, da se zasigura pred izgubo.

Južni veleposestniki so namreč še zmiraj kapitalisti in jim hitra prodaja deželnih pridelkov ni tako nujna potreba kot na primer našemu kmetu.

Žitna trgovina torej letos ni v ugodnem položaju, izvoz bi že moral biti pripravljen, a konsumenti morajo čakati. Žitni prekupeci ne morejo kupovati, ker manjkajo ponudbe, žitnih cen pa ne morejo dvigniti sami, ker so naše žitne cene že nad svetovnimi. Na začetek žitnega izvoza pa ni niti misliti, dokler ne bodo cene se vsaj nekoliko znižale.

Iz ravnokar povedanega zeva nevaren prepad med zasledovanjem koristi — proizvajalcev žitnih pridelkov in onimi, ki jih rabijo in morajo imeti. Poljedelci morajo zahtevati povišanje cen, mlini in izvozniki pa so prisiljeni radi svetovnega trga, da se držijo nižjih cen.

Ako se bodo veleposestniki dalje držali svojo žitno robo in zahtevali povišek v cenah, bodo mlinarji in izvozniki pritisnili na vlado, da ta zniža izvozno carino in le tedaj je misliti na začetek žitnega izvoza.

Tako piše o razmerah v naših žitnicah «Der Morgen» ni lahko vsak vidi, da bo tudi letos kruh drag in dokler bo ta drag, bo tudi vse drugo drago, trpeli bodo pa pri tem vsi stanovi in sloji neznosno.

Vočigled vedno globljemu gospodarskemu propadanju kmetijskega stanu, ki te temelj naše države, pa se vladinovi v Beogradu samo med seboj pulijo in kregajo, kdo bo minister, veliki župan itd., se vozijo na letovišča, beda vseh stanov pa jim je deveta briga, samo, da se godi njim dobro.

To je balkanska zanikerna brezbriznost napram gospodarstvu in ta tira vse sloje v obupno stanje.

Ravnokar našeta žalostna dejstva centralistične brezbriznosti za odpravo obupnih razmer na polju vinogradništva, živinoreje in žitnega trga naj bi si vzel k srcu tudi gospod bivši minister Pucelj, ki je s svojo slabostojno gardo pripomogel, da imamo potem centralistične ustave demokratsko-radikalno in samostojno državno in narodno edinstvo (centralizem), a v gospodarskem oziru pa gremo rakovo pot in bomo menda letošnjo zimo prišepali na rob obupa in propasti.

To so gospodarske, za vse pokrajine zle posledice centralizma in ki jih občuti vsak bolj nego politične, ker segajo v žep in v želodec in obema s časom do dna.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Beograjski listi so se lotili sedaj velike skrivalnice: Kje je Radič? Eni ga vidijo v Pešti, drugi na Dunaju, Rimu, Londonu in bogzna kje še vse. Notranji minister je sicer rekel, da je Radič svobodni državljani, ki lahko gre kamor hoče, ta svoboda pa le ne bo tako velika, ker se ugotavlja, da je Radič od raznih strani tajno zasledovan in da policija v Zagrebu celo njegovo hišo ponoči obkoljuje. Hrvatski listi iz Zagreba trdijo, da Radič ni zapustil države, da se pa mora skrivati kakor leta 1910, ko ga je zalezoval madžarski ban za Hrvatsko. Dopisnik «Slovenca» se je razgovarjal z nekim uglednim voditeljem HRSS, ki je ves čas razgovora zanikal vesti, da je Radič odpotoval v inozemstvo. Rekel je med drugim: Bilo je potrebno, da se je gospod Radič vsled nevarnosti, da ga aretirajo, oddaljil iz Zagreba. Četudi se ne bi zgodilo, kar se je govorilo (da ga hočejo ubiti op. uredn.), bi ga zaprli, kar bi za našo akcijo ne bilo ugodno, ker bi Radiča pridržali v zaporu kot talca. Radič se je uklonil in prepotovala sva skupaj mnogo vasi. Policijo najbolj zanima, kje je bil Radič v noči od 19. na 20. julija, ko je kordon policije, ne vem s kakšnim namenom, obkolil hišo gospoda Radiča. Tega ne bodo nikdar zvedeli. Končno je voditelj HRSS povdarjal, da stojimo pred važnimi dogodki, ki se bodo dogodili v 10—12 dneh in da ni izključeno, da pojde Radič res v inozemstvo. Položaj HRSS je sicer zelo poveljen.

Druga beograjska skrivalnica je Pašičevo potovanje. Od nobene vladne strani se ne da zvedeti, kje se nahaja in govori se celo, da se najbrž kje na tihem pogaja z Radičem. Pravijo tudi, da ima njegovo potovanje namen, potrkati na vrata velikih zapadno-evropskih finančnikov radi naše finančne obnove. Če ne bo uspeha, bodo seveda lahko rekli, da so bile te govorice neosnovane.

Med našo in rumunsko komisijo so se zopet začela pogajanja o razmejilvi. Naša delegacija zahteva dve vasi, Rumuni pa kot protizahtevo vas Lomboy.

V NEMCIJI

je položaj naravnost obupen. Valuta pada že od ure do ure in če se danes daje za en dolar po 6 do 7 milijonov mark, jih je treba jutri odšteti že po 8—10. Silna draginja strahovito stiska delovne sloje in za to so stražniki in draginjski izgredi na dnevnem redu. Vladi kancelarja dr. Cuna se kot glavno in najtežje očita to, da se ni pobrigala za sprejem Nemčije v Društvo narodov. Opozicija meni, da Nemčija kot članica Društva narodov ne mogla priti v današnji položaj in da bi se tu-